

**R.P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, É Societate Iesv, Jn
Collegio Romano Eivsdem Societatis Olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtaiones
Scholasticae, & Morales, De virtute, & ...**

Lugo, Juan de

Lvgdvni, 1666

X. An, & quomodo neganda sit absolutio ob defectum propositi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82358](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82358)

SECTIO X.

An & quomodo neganda sit absolutio ob defectum propositi?

148.

AD complementum huius disputationis, in qua agimus de necessitate doloris, & propositi, pertinet hoc dubium practicum de absolute neganda, vel differenda ob defectum propositi efficacis, quæ defectus colligitur, vel ex eo quod nolit homo restituere, vel facere id, ad quod tenetur, in quo casu est clarius defectus propositi: vel ex eo, quod nolit relinquere occasionem proximam peccati: in quo casu est maior difficultas, vel ex eo, quod post alias confessiones, & repetitum propositum non emendatur, sed eodem modo relabitur. Nunc dicamus de occasione proxima: postea de relapsu. De occasione ergo proxima tractant Nauarrus in *summa* cap. 3. Corduba in *summa* q. 4. Suarez in *presenti* disp. 12. sect. 2. in *fine*, & aliis, quos affert Thom. Sauch. lib. 1. in *Decalogum* c. 8. ex quibus aliqua videntur absque controuersia, aliqua possunt esse magis dubia.

149.
Occasio peccati proxima
& remota.

Supponendum itaque est, occasionem peccati esse duplicem; alteram remotam, alteram proximam. Proximam appellant, quando talis est ex suo genere, ut frequenter homines similis conditionis ad peccatum mortale inducat, vel experientia constat, in hoc homine talem effectum habere. Remotam verò dicunt eam, quæ talis non est. Cur autem illa appelletur proxima, & hæc remota; ratio videtur esse, quod inter illam, & peccatum nihil videtur mediare, propter quandam coniunctionem necessariam moraliter, quam videtur habere cum peccato; hæc autem non ita videtur coniuncta, sed remota; quatenus mediat maior libertas hominis, per quam consequitur peccatum. Hoc modo omnis creatura dici potest occasio remota peccati iuxta illud Sap. 14. *Creatura Dei in edium facta sunt, & in temptationem animabus hominum, & in musculam pedibus insipientium*, cui consonat Aug. ad *Publicolam*, relatus in c. *De occidendis* 2. q. 5. & S. Thom. 2. 2. q. 43. art. 1. argum. 4. & in eius *solutione*: Occasionem proximam aliqui dicunt definiti à Gregor. in c. *Negotium* de pœnitentia dist. 5. scilicet, *qua non possumus, vel certe non possumus sine difficultate vii absque peccato*. Hoc tamen indiget moderatione; Nam Leo Papa in c. *Qualitas* 2. & in c. *Contrarium* 3. de pœnitentia dist. 5. ait negotiationem, aut militiam non posse, nisi difficillimè exerceri absque peccato, & tamen certum est, non obligari mercatorem, aut militem ad relinquenda hæc officia; Vnde Luc. 3. S. Ioan. Baptista non consulit militibus relinquere militiam, sed obseruare leges illius status.

Alij ergo addunt, occasionem proximam esse, qua nunquam, vel ferè nunquam vitur homo consideratis circumstantiis absque peccato nono, ut qui detinet concubinam domi, raro, vel nunquam desinet cum illa peccare oblata occasione.

150.
Quando neganda sit absolutio propter occasionem proximam.

Hoc supposito: Regula communis, & vniuersalis est, eum, qui est in occasione solum remota, posse absolui, non verò eum, qui est in occasione proxima, quam non vult relinquere. Prima pars constat, quia alioquin deberamus omnes de mundo exire iuxta illud Pauli 1. ad Cor. 5. Ferè enim in omnibus statibus est occasio remota peccati mortalis. Vnde inferunt aliqui ex Auctoribus citatis, prudenter absolui adolescentes, qui versantur cum fœminis laboando, vel conuersando, quæ in eadem domo non habitant, licet sæpè ex tali occasione pec-

canerint mortaliter cogitatione, consensu, actibus, vel copula, quia ea non censetur occasio proxima, sed remota; neque enim ex tali occasione semper, aut ferè semper solent homines peccare mortaliter, & aliandè ad tollendam illam occasionem oporteret pœnitentem in eremum abire, ut omni commercio cum fœminis liber esset. Secunda verò pars probatur, quia ille, qui vult manere in illo periculo morali labendi, non videtur habere propositum efficax non peccandi: Ex obligatione enim vitandi peccatum sequi videtur obligatio vitandi ea, quæ tali necessitate secum trahunt peccatum saltem quando moraliter possumus eas occasiones vitare, ut statim dicam.

Hæc regula solet limitari. Primò, ut possit absolui pœnitens, quando habet extraordinarium dolorem, & propositum, hæc enim faciunt, iam illam non esse occasionem proximam, quia homo sic amarus, fortior multò est, quam erat prius, atque adeo probabilem possumus de ipso sperare victoriam temptationum, à quibus antea semper superabatur.

Secundò limitari solet, quod possit etiam absolui non relicta omnino occasione, quando proponeret alia media adhibere, ut si occasio esset ex fœmina domestica, & proponeret nunquam solus cum sola colloqui, aut inueniri, eius aspectum pro viribus declinare, &c.

Tercio limitatur, quando occasio relinqui non potest absque scandalo, grati infamia, vel detrimento magno spirituali, vel temporali. Tunc enim licitè manet in periculo, quod est necessarium & potest sperare diuinum auxilium ad resiliendum. Sic Põtifex in c. *Consultatione*, de frigidis, & malefici, declarauit, duos, qui contraxerant matrimonium inualidum propter impotentiam coeundi, posse simul cohabitare, ut frater, & sororem propter scandalum, & infamiam, cum tamen periculum esset tantum, & aliorum peccatorum. Si ergo poterit filiusfamilias absolui, quamvis maneat domi serua, cum qua solet peccare, quam tamen ipse expellere non potest, nec facile, aut decenter fieri, & fortiori, si cum fratre, vel sorore habet occasionem peccandi, à quorum conuictu seungi non potest absque graui detrimento; debet tamè adhibere alia remedia faciliora, quæ potest. Ex hac limitatione inferri potest resolutio plurium casuum, qui in particulari videri possunt apud Nauar. qui loco citat, & in additionibus latissimè illos prosequuntur.

Contra hanc tamen communem doctrinam occurrere videtur difficultas, quia si scires ex diuina reuelatione, te damnandum, si talem domum intrabis, debes utique etiam cum grauissimo detrimento ingressum illius domus omnino fugere, ex obligatione saltem charitatis erga te ipsum, quia debes velle, & procurare tibi bonum salutis eterne cum iactura etiam omnium bonorum temporalium: quid enim prodest tibi, si vniuersum mundum lucreis, anima verò tue detrimentum patiaris? Maius autem malum est peccatum mortale, quam infernus ipse, & carentia beatitudinis eterne: Ergo ex eadem obligatione charitatis erga te ipsum debes procurare vitare illud malum, etiam cum grauissimo detrimento, & cum iactura cuiuscumque alterius boni. Si ergo perseverantia occasionis proximæ affert secum ferè certam ruinam, & lapsum in peccatum mortale, non poteris licitè perseverare in occasione proxima, etiam si absque graui detrimento temporali non possis illa relinquere.

Hoc argumentum, si aliquid probat, probaret etiam maiorem esse obligationem vitandi occasionem proximam peccati venialis, etiam cum maximo detri-

detrimento, quam vitandi infernum; quia maius malum est peccatum veniale, quam carentia beatitudinis, aut quam ipse infernus. Occurrendum ergo est huic difficultati ex doctrina tradita *disp. 5. sect. 3.* ubi ad non dissimilem obiectionem diximus, peccatum quidem esse maius malum, hoc est, minus volubile per voluntatem actiuam, & practica, non vero per voluntatem speculatiuam, & permittiuam, nam licet debeam potius non velle peccare, non velle mortem, vel infernum: non tamen debeo magis non permittere peccatum, quam mortem, vel infernum: quia peccatum non refundat tantam malitiam in voluntatem sui permittiuam, quam in voluntatem causatiuam: quod ibi multis exemplis, & argumentis probaui, nec oportet ea iterum repetere.

1551 *Vrgebis, lex amicitiae violatur ab eo qui dat venenum, ex quo certissime sequatur mors amici, et go & ab eo, qui ponit occasionem. quae certissime afferat offensam grauem, & malum Dei.*

Respondetur, hoc probaret, quod teneremur etiam cum graui detrimento vitare, & impedire occasionem peccati alieni; Nam illud etiam est offensa grauis, & malum Dei. Dicendum ergo est, legem amicitiae obligare quidem nos, ne cooperemur positum ad malum amici, atque ideo non possumus illi dare venenum, quia hoc esset cooperari, & tunc causaremus illud malum. Non tamen obligat semper ad impediendum malum amici: nam cum graui detrimento non teneor semper impedire malum proximi, licet aliquando teneor, v. g. in extrema proximi necessitate. Vnde licet scirem, meum in vrbe aduentum fore occasione mortis amici, non teneor cum grauissimo meo detrimento impedire illud malum, sed possum illud permittere, cum animi tamen dolore propter amicum, quem diligo. Hoc autem a fortiori locum habet in casu nostro, quo malum peccati Deo nihil incommodi intrinsecum affert, aut felicitatis minuit, sed totum illud in eius extrinsecam gloriam postea conuertetur.

156 *Circa hanc communem doctrinam supersunt aliqua magis dubia. Primum est; An qui sapius absolutus propter graue detrimentum, quod sequeretur ex remotione occasionis proximae, eodem tamen modo semper relabatur, nec in eo vlla correctio reperitur, cogendus sit subire illud detrimentum, & relinquere occasionem illam proximam? Affirmare videntur Suarez *dist. 2. in fin. Graffius in decis. 1. lib. 1. c. 28. n. 23.* P. Reginaldus in *praxi poenitent. tom. 1. lib. 3. num. 19.* quibus fauet Nauarr. *dist. c. 3. n. 1.**

Oppositam sententiam docent Vinaldus in *Can. delabro tit. de absolut. §. Casus Episcopii reseruari, n. 43.* Ioan. Sancius in *selectis disp. 10. n. 16.* & alij Theologi. Quae sententia in rigore verior videtur per se loquendo, licet per accidens possit prior habere locum. Probat Sanctius hanc sententiam contra P. Suarez quia absoluius absque scrupulo poenitentem confitentem quotidie eadem peccata venialia, nullo apparente peccato, etiam si occasionem peccatorum illorum non auferat, imò etiam quando illam absque graui detrimento potest auferre; ergo non repugnat a fortiori verus dolor, & verum propositum absque ablatione occasionis proximae, quando talis occasio absque graui detrimento tolli non potest; quoties autem poenitens habet verum dolorem, & propositum, absolui potest; ergo in nostro casu absolui poterit.

157 *Hoc argumentum desumptum à peccatis venialibus non est efficax; quia, vt dixi *sect. praeced.* minus requiritur ad propositum circa venialia, quam cir-*

ca mortalia: neque enim qui proponit circa venialia tenetur adhibere tantam diligentiam in tollendis occasionibus. Fatemur ergo perseverantiam in occasione non repugnare secundum se, cum proposito vitandi illud peccatum; neque ideo negatur absolutio perseveranti in occasione proxima, quia illa perseverantia praecise repugnat cum vero proposito; sed quia velle perseverare scienter in tali occasione proxima peccati mortalis, est non solum peccatum mortale; obligatio enim non peccandi mortaliter affert obligationem vitandi periculum proximum peccandi mortaliter, cui obligationi non satisfacit; qui cum possit, non vult relinquere occasionem proximam, & ideo non absoluitur, quia constat, illum non habere propositum non peccandi, cum actu peccet non vitando illam occasionem proximam, quam sub peccato tenetur relinquere. Haec autem ratio non procedit in eo qui confitetur venialia: Nam propter lenitatem materiae non tenetur homo sub nouo peccato ad tollendas occasiones proximas eorum: tum quia sunt innumerae: tum quia non tanti refert peccatum leue, vt sub peccato sit etiam obligatio vitandi eius periculum. Sic dicunt Theologi, posse absolui parasitum nolentem deserere illud officium, in quo sapissime labitur in verba otiosa, & mendacia iocosa, cum hoc enim periculo potest stare dolor verus, & propositum efficax etiam si probabilissimè, imò & cum morali certitudine credat, se iterum relapsurum: Nam (vt dixi *sect. praeced.*) propositum requisitum non est semper voluntas absoluta, sed voluntas efficax, talis, scilicet, cum qua quamdiu ipsa durat, non possit stare peccatum actuale, quae voluntas potest esse, etiam si sciat aliquis, se postea peccaturum, & defecturum ab illa voluntate. Non ergo arguitur bene, quod possit absolui, qui post longam experientiam videt, se non proficere, nec emendari, quamdiu non relinquit occasionem proximam peccati mortalis etiam cum graui detrimento, ex eo quod possit absolui, qui saepe relabatur in eadem venialia non relicta occasione eorum proxima: Nam si hoc argumentum valeret, probaret etiam, posse absolui eum, qui absque detrimento potest relinquere occasionem proximam peccati mortalis, & eam non relinquit, sicut potest absolui à venialibus is, qui eorum occasionem proximam, quae absque detrimento potest relinquere, non relinquit; quod tamen argumentum absurdum esset.

158 *Aliter igitur probanda est sententia illa ex proximè dictis, quia, scilicet, adhuc post experientiam illam nullius profectus potest stare dolor verus, & propositum requisitum absque voluntate auferendi occasionem cum tanto detrimento; ergo potest absolui poenitens, nihil enim aliud requiritur, nisi confessio cum dolore, & proposito. Antecedens probatur, quia sicut prima vice potuit absolui, eo quod cum tanto detrimento non tenebatur auferre occasionem illam, sic propter idem detrimentum, quod perseverat, excusatur tempore sequenti ab auferenda occasione; neque est, vnde orta fuerit grauis obligatio nunc auferendi occasionem, quae obligatio antea non esset: ergo si antea excusabatur, excusatur etiam nunc.*

Dices, nunc iam experientia constare, necessarium esse omnino ad vitandum peccatum auferre illam occasionem, quod prius non constabat. Sed contra, quia si hoc non constabat in praecedenti confessione, non teneretur tunc auferre occasionem, etiam si absque vlllo detrimento potuisset auferri; haec enim obligatio tunc solum datur, quando constat, illam esse occasionem proximam, hoc est, qua

qua stante, homo moraliter loquendo ferè semper peccabit: supponimus autem, quod tunc solum ex eo capite excusatus fuit, quia scilicet absque gravi detrimento non poterat auferre occasionem; ergo tunc etiam constabat necessitas moralis auferendi occasionem ad vitandum peccatum, atque ideo ex eo, quod magis hoc ipsum iam constet diuiniore experientia, non accrescit obligatio gravis, quia totum illud augmentum est secundum magis, & minus intra idem genus.

159.

Ratio autem à priori est quia, ut dixi, potest adhuc cum tota illa experientia periculi stare dolor, & propositum efficax, licet homo ex propria fragilitate, & longa experientia credat, se iterum peccaturum, quod quidem ad hominem probari potest, quia ipse Suarez, & alij fatentur, posse illum penitentem sæpius absolui, si aliquam emendationem ostenderit, hoc est, non ita frequenter lapsus fuerit, sicut antea: sicut ergo potest stare dolor, & propositum requisitum cum certitudine illa morali de lapsu futuro frequenti, cur non poterit stare cum certitudine morali de lapsu futuro frequenti? propositum enim cum sit vniuersale, non minus videtur opponi cum certitudine de vno lapsu contra ipsi propositum, quam cum certitudine de multis.

Et confirmatur, quia si occasio esset talis, quæ absque gravi scandalo vel detrimento spirituali auferri non posset, non teneretur procul dubio penitens ad eam auferendam ad hoc, ut posset absolui. Ergo sicut nunc posset habere verum propositum requisitum cum illa certitudine morali lapsus futuri, sic etiam quando occasio auferri non posset absque gravi detrimento corporali. Denique si occasio esset talis, ut nullo modo auferri posset, qualis est, fragilitas fundata in propria carne, & natura penitentis; adhuc post totam illam experientiam posset absolui; ergo potest habere dolorem verum, & propositum cum tota illa certitudine futuri lapsus, atque adeo ex hoc capite non erit incapax absolutionis.

160.

Dixi tamen, *per se loquendo*, videri hanc partem veriore, licet *per accidens*, possit altera sententia locum habere: quia aliquando ex illa experientia arguetur, penitentem carere nunc vero dolore, & proposito requisito, qui enim efficaciter proponit, & serid rem aliquam, quam aliunde moraliter implere potest, non ita facile obliuiscitur statim sui propositi, sed saltem per aliquod tēpus perseverat, & difficilius, vel rarius cadit. Vnde in ipsis etiam peccatis venialibus solet aliquando argui imperfectus dolor ex vni formi perseverantia in eisdem sine vlla specie emendationis: in iis tamen facilius potest præsumi propositum validum, quia impossibilitas materiæ facere potest, quod non obstante repetito dolore, & proposito, in eadem sæpius relabamur in peccato autem mortali, quod cum diuina gratia potest non ita difficile vitari, maior est præsumptio de imperfectione propositi, quare ex hoc capite posset negari, vel differri absolutio, ut paulo inferius dicemus de reincidente sæpe in eadem peccata mortalia absque vlla emendatione.

161.

An sit occasio proxima ad peccatum in communi.

Secundò principaliter dubitari potest, an sit dicenda occasio proxima illa, quæ nõ esset ad aliquod peccatum mortale determinatum, sed ad aliquod indeterminatum; verbi gratia, scit penitens, quod si conuersetur cum Ioanne, est in periculo morali peccandi, nam ferè semper vel peccat grauiter contra castitatem, vel in materia detractionis, vel gula; vel alterius peccati mortalis indeterminatè, an teneatur vitare illam familiaritatem, tanquam proximam occasionem peccati mortalis.

Pater Suarez *infra disp. 35. sect. 3. n. 10.* argumento

proposito contra se ad probandum, quod confessio frequens obliget sub mortali omnes illos, qui ex propria experientia cognoscunt, se morali certitudine in peccatum aliquod mortale lapsuros, nisi intra annum sæpius confiteantur: respondet, non teneri hominem ad illud remedium adhibendum, quod solum est necessarium ad vitandum peccatum mortale in communi, quia in ordine ad peccatum in communi nulla censetur moralis occasio proxima: secus si esset medium necessarium moraliter ad vitandum aliquod mortale determinatum in particulari, quam Suarj doctrinam ex ipso desumpsit Filliucius *tratt. 7. n. 40.*

Hæc distinctio difficilis mihi videtur, nec video, cui firmo fundamento niti possit. Si enim admitatur casus, quod aliquod sit medium moraliter necessarium ad vitandum aliquod peccatum mortale in communi; non apparet, cur non sit eadem obligatio apponendi tale medium, quæ est, quando cognoscitur esse necessarium ad vitandum aliquod peccatum mortale determinatum. Ratio quippe fundans obligationem in secundo casu, eadem, & fortasse maior militat in primo casu ad similem obligationem. Si enim dicas, hanc obligationem oriri ex proposito, quod debemus habere non peccandi mortaliter, cum quo proposito non fiat voluntas occasionis, quam morali certitudine consequitur peccatum mortale; hoc ipsum procedit in primo casu; non enim minus repugnat cum proposito non peccandi velle aliquod peccatum in communi, quam velle aliquod in particulari; ergo non minus repugnat velle aliquam occasionem, quam certitudine morali consequitur aliquod peccatum mortale in communi, quam velle illam, quam consequitur aliquod peccatum determinatum.

Si verò dicas, eam obligationem oriri ex obligatione vitandi peccata mortalia, quorum proximas occasiones propter eorum malitiam debemus vitare, quoties possumus, eadem ratio procedit in nostro casu: non enim est minus malum, nec minus contra diuinam amicitiam velle peccatum aliquod mortale in communi quam velle aliquod in particulari; neque esset amicus, qui sciens preparari aliquod grave damnum suo amico, non curaret illud impedire, cum posset, licet non sciret in particulari, quale sit illud damnum. Ergo si homo scit, ex tali occasione se certò lapsurum in grauem offensam Dei, non minus tenebitur ex lege amicitie, & charitatis erga Deum illam occasionem vitare, quam si sciret in particulari, quale peccatum sequi debeat. Pone enim, te diuinitus monitum esse, si hodie conuenias Petrum, inducendum te infallibiliter ad peccandum mortaliter, nonne eodem modo teneris abstinere à colloquio Petri, si scires, quale peccatum in particulari esset a te committendum; nonne eodem modo argui posset de salute animæ tuæ, & de diuina amicitia parum sollicitus, si eo periculo contempto Petrum adires, ac si peccatum in particulari tibi prædictum fuisset. Imò maior, ac grauior, ut dixi, aliquo modo esset obligatio illud periculum fugiendi: nam qui exponit se periculo fornicationis, contrahit maiorem determinatam illius peccati, nec excedit terminos illius; qui verò exponit se periculo peccati mortalis in communi, nesciens, quale sit futurum illud peccatum, videtur virtualiter contrahere maiorem peccatorum grauiorum: nescit enim an illud peccatum sit futurum contra castitatem, contra religionem, contra fidem, &c. Vnde ex hoc capite videtur aliquo modo grauior obligatio vitandi huius periculi, propter grauius peccatum, quod sub illo potest latere. Dicitur

164. Dices, eam occasionem, eo ipso quod sit ad peccatum in communi; non esse proximam, sed remotam, quia inter illam, & peccatum debet mediare tentatio proxima ad tale peccatum in particulari, nulla enim tentatio proxima est ad peccatum in communi. Respondetur, si hæc esset bona regula; sequeretur multa absurda in hac materia: sequeretur etiam primum, eum, qui experitur, se in ludo frequenter blasphemare, & peierare, non teneri vitare ludum, quia inter ludum, & peccatum, adhuc mediare debet tentatio proxima ad periculum aut blasphemiam ex aliqua occasione orta in ludo: secundo, is, qui transiens per talem viam concupiscit talem feminam, non temeretur vitare illam occasionem, quia inter transitum, & peccatum debet mediare aliud, nempe aspectus feminæ, ex quo oritur tentatio proxima. Et quæ, & alia similia sunt manifestè falsa. Quare dicendum est occasionem aliquam, non ideo dici proximam, quod inter ipsam, & peccatum adualem nihil mediet, sed quia inter ipsam, & certitudinem moralem peccati futuri nihil mediat. Sic dicunt Theologi, aliquando teneri hominem suæ fragilitatis conscius ad ieiunandum, vel domandam carnem, quando id medium indicat necessarium ad vitandam tentationem, nam licet inter carentiam ieiunij, & peccatum mediet tentatio carnalis, quæ nondum est præsens, si tamen hodie v.g. non ieiunat, est certum mortaliter, quod oriatur tentatio, & sequetur consensus, quare hodie tenetur ieiunare, ne sequatur illa certitudo peccati futuri. Sic etiam, qui expertus est, esse sibi medium necessarium sumere frequenter Eucharistiam ad resistendum tentationibus carnis, non debet expectare tentationem præsentem; quid enim si adueniat post prandium, quando non potest sumere Eucharistiam, sed debet prius communicare, quia ex carentia communicationis sequitur immediatè certitudo moralis futuri peccati, licet non sequatur immediatè ipsum peccatum. Sic ergo dicimus in præsentia, occasionem illam ad peccatum in communi dixi proximam, quia licet inter ipsam, & peccatum debeat mediare tentatio proxima, inter illam tamen, & certitudinem futuri peccati nihil mediat, nec est in mea potestate posita illa occasio, vitare, quod non sit positum iam id, ad quod mortaliter, & frequenter consequitur peccatum mortale; quare iam me conieci in periculum, hoc est, in laqueum certitudinis moralis de peccato futuro.

165. An verò ex hac doctrina sequatur, quod frequentior confessio, quam annua obliget omnes sub peccato, tanquam medium moraliter necessarium ad vitandum peccatum mortale, quod saltem in communi videtur certò committendum ab iis, qui solùm post annum confitentur; dicemus infra disp. seg. sect. 4. ubi etiam dicemus, non esse idem sentiendum de occasione in communi ad aliquod peccatum mortale, ac de occasione determinatè ad aliquod peccatum mortale in communi: nam licet sit obligatio vitandæ hanc, non tamen illam propter rationem ibi explicandam.

166. Tertio dubitari potest, an quando occasio proxima tolli non potest propter scandalum, vel gravis detrimentum, possit confessarius differre absolutionem per aliquod tempus? de hoc tamen dicemus in puncto sequenti; est enim dubitatio communis utriusque puncto.

Restat ergo nunc, ut dicamus aliquid de illo ultimo puncto, seu ultimo capite cognoscendi defectu propositionis ethicæ, nempe ex frequenti reincidentia in eadem peccata post multas confessiones absque ulla emendatione, in quo puncto doctrina

communis & verba est, si Sacerdos hic & nunc non obstante consuetudine præterita iudicet, penitentem habere verum dolorem, & propositum non peccandi; posse eum absolueri, quia dispositio sufficiens est dolor, & propositum præsens, non emendatio futura; atque ita poterit absolui, licet iudicetur relapsurus. Secundo certum est, quando Sacerdos attendit consuetudinem præteritam, & propensionem, aliisque circumstantiis, iudicat, penitentem non auerti sufficienter ab illo peccato, non posse eum absolueri, quantum enim penitens dicat, se dolere, quia si Sacerdos id non credit, non habet iudicium requisitum ad conferendam absolutionem.

Tertio ad iudicium ferendum de dispositione præsentis deferuit, si peculiaria signa doloris offendit. item si iam adhibuit curam aliquam ad consuetudinem extirpandam. Si nunquam admonitus fuit de mediis adhibendis ad tollendam consuetudinem, nunc autem admonitus libenter ea suscipit, & proponit adhibere ea media. Denique aliquando vtile erit differre absolutionem per aliquot dies, ut appareat correctio, & observatio propositi. In hoc conveniunt Auctores communiter, quos refert, & sequitur Thomas Sanchez lib. 2. in decalog. cap. 32. num. 45. & lib. 3. cap. 5. num. 18. Suarez tom. 1. de religione lib. 3. de iuramento cap. 8. in fine, Reginaldus in practica tom. 2. lib. 18. n. 87. Henriquez lib. 4. de Sacrament. cap. 24. num. 4. & alij, quos ipsi adducunt.

Dubium est primum, an aliquando, cum confessarius posset credere probabiliter penitenti dicenti, se hic, & nunc habere dolorem, & propositum, posset tamen ad melius probandum, & confirmandum illud propositum differre absolutionem per aliquot dies; Secundo, an ipse penitens in interrogatus à confessario consuetudinem præteritam, teneatur respondere, & dicere, se in aliis confessionibus hoc ipsum peccatum sæpius confessum esse, & nullam emendationem postea sequutam esse.

Quidam Auctor modernus Ioannes Sancius in disputationibus practicis, disp. 9. num. 6. & seqq. dicit primum confessarium non posse non absolueri statim penitentem habentem dispositionem requisitam doloris, & propositi, cui parti favent etiam alij Theologi. Secundo dicit, penitentem non obligari ad respondendum; imò posse licite uti requiritione, & negare, se habuisse antea talem consuetudinem; nemo enim obligari potest ad confitendum bis eadem peccata, saltem quando non erant reservata: poterit ergo dicere, se non habuisse talem consuetudinem, intelligendo, scilicet, ad confitendum illam nunc, est enim iam ab illa absolutus. Sententiam huius Auctoris cum laude refert Antoninus Diana in resolut. Moral. tom. 1. Walt de circumstant. a gravantibus resolut. 55. licet ipse eam nec approbet, sed illis iudicandam proponat.

Contrariam sententiam quoad utramque partem docent communiter Theologi, quos congerit ibi idem Diana; & quidem in hoc etiam puncto aliqua certa sunt, in quibus omnes conveniunt. Primum, posse ex consensu penitentis differri absolutionem, volenti enim non fit iniuria; atque adeo optime facturum confessarium, si penitentem suavitè allicit ad confitendum. Secundo certum est quando dilatio, ut dicebam, necessaria est ad explorandum firmiter propositum penitentis, de quo non satis constat, posse, & debere differri absolutionem. Tertio, non posse licite differri absolutionem quando penitens est sufficienter dispositus, & ex dilacione timetur dampnum potius spirituale, quam speretur utilitas penitentis, ut puta, quod tædio affectus non redibit, vel in depa-

perationem actus habenas vitis laxabit &c. Quarto denique certum est, non debere absolutionem differri abque aliqua iusta, & rationabili causa, quæ prudenter dicet, esse differendam. Difficultas ergo esse potest, an possit esse causa rationabilis aliquando ad differendam absolutionem abque consensu pœnitentis, licet ipse aliunde credatur probabiliter esse nunc dispositus.

169.

In quo procul dubio videtur vera communis sententia affirmans. Cuius ratio desumitur ex fundamento contrario; nam licet pœnitens legitime dispositus, confessione facta habeat ius ad sententiam, & ad absolutionem; non tamen habet ius ad hoc, ut statim proferatur sententia potest enim iudex arbitrari, quomodo, & quando debeat vitius proferri sententia; atque adeo potest ante absolutionem præmittere exhortationem spiritualem quæ pœnitentem adversus tentationes instruat, & amet, nec potest pœnitens id impedire, aut cogere Sacerdotem ad absolutionem statim impetendam: potest item Sacerdos ante absolutionem docere pœnitentem, quem videt multis ignorantibus involutum, quæ de cetero possit ipsum in plura peccata inducere; & hoc ipsum spectat ad munus doctoris; quod Confessarius exercet. Unde consequenter, si Sacerdos meritis timeat, pœnitentem post absolutionem non reditum ad doctrinam illam necessariam accipiendam, & aliunde nunc non vacat illum sufficienter instruere, poterit monere, ut redeat post prandium doctrinam, & absolutionem accepturus; nam sicut nunc ex debito sui officij tenebatur ad illum instruendum; sic propter impedimentum necessarium cogitur interrompere per aliquot horas actionem illam, donec magis expeditus possit illum perficere. Similiter ergo, quando meritis timeat, pœnitentem nunc absolutum facile relapsurum statim in eadem crimina, nisi ipsa difficultate, & dilatione absolutionis tertius melius agnoscat gravitatem peccati, & necessitatem emendationis: poterit differre absolutionem ut pœnitens utiliter admonitus, non maneat in tanto periculo reincidentie, quantum alias certissime subiret.

170.

Confirmatur ex communi doctrina Theologorum, qui dicunt, posse confessarium aliquando obligare pœnitentem ad impleendam pœnitentiam ante absolutionem, quod licet non possit facere per modum vindictæ, & punitionis, potest saltem facere per modum medicinæ, quando indicat id esse necessarium, vel utile pœnitenti, ex eo quod soleat facile omittere postea pœnitentias sibi impositas, vel ut confessarius certus sit de pœnitentia impleta, vel ob alios fines, ut docent Suarez, Reginaldus, & alij, quos refert, & sequitur Bonacina de Sacramento pœnit. disp. 5. q. 5. sect. 3. punct. 2. num. 20. Imò apud Græcos sic solitum fieri, ut nemo ante expletam pœnitentiam absolueretur, dicit Palarius in 4. dist. 15. q. 1. ex Nicephoro lib. 11. cap. 26. quod cum publicis peccatoribus olim servatum fuisse, colligitur ex Catechismo Pij Quinti de Sacramento pœnitent. n. 68. ex qua doctrina habemus, posse confessarium differre absolutionem, quando id utile iudicat per aliquod tempus, quod certe requiritur, ut pœnitentia impleatur: quid enim si pœnitentia sit acinquare duobus diebus, vel visitare bis septem Ecclesias, aut aliud simile? Non ergo est contra ius pœnitentis, si absolutio in eius utilitatem, per aliquod tempus differatur.

171.

Ratio autem à priori est, quia confessarius non solum est iudex, ut dixi, sed etiam medicus, unde sicut in pœnitentia imponenda ita exercet officium iudicis punientis, ut debeat simul exercere offi-

cium medici curantis, atque adeo procurare, quod impositio pœnitentiæ sit in utilitatem, & medicinam pœnitentis, quo reddatur magis cautus, & fortis contra tentationes; sic in proferenda absolutione, licet principaliter exerceat munus iudicis absolventis pœnitentem dispositum; debet tamen simul procurare, ut medicus in ipsa absolutione curationem pœnitentis, eo videlicet modo absolviendo, qui magis cedat in utilitatem, & remedium ægroti: ad utrumque enim habet ius confessarius, nec potest prohiberi à pœnitente, quod in ipsa absolutione exerceat officium medici, sicut nec potest ab eo prohiberi, quod in impositione pœnitentiæ non sit merus iudex, sed etiam exerceat officium medici. Cum ergo confessarius indicat, expectare dilationem absolutionis ad hoc, ut pœnitens reddatur magis cautus, & confirmetur in proposito non peccandi, nec ita facile postea relabatur, potest certe, & debet aliquando ut medicus hoc remedium pœnitenti adhibere, nec potest ægrotus rationabiliter conqueri adversus medicum, cui se in hoc Sacramento curandum tradidit: neque in hoc debemus recedere à sententia communi, cui adimplatur experientia multorum pœnitentium debiliū, qui hoc remedio adhibito brevi tempore solent curari, & pro pueris potissimum videtur magis necessarium, qui hoc modo melius concipiunt necessitatem perleueratiæ in proposito non peccandi.

Sed multo magis displicet altera pars sententiæ illius Auctoris moderni, quod, scilicet pœnitens interrogatus à confessario de consuetudine præterita non debeat respondere, sed possit eam occultare, & cum aliqua æquivocatione negare. Hoc, inquam, est contra omnes Theologos, contra præviam Ecclesiæ, & contra finem huius Sacramenti: Nam illi etiam, qui tenent, non esse obligationem explicandi in confessione circumstantiam notabiliter aggravantem, quæ non mutat speciem; sicut tamen debere pœnitentem illam circumstantiam explicare, si à confessario interrogatur, verbi gratia, si accusat se de furto, & confessarius interroget, quam summam furatus fuerit? non potest negare, aut dicere fuisse decem lulios, si fuerint mille, esset enim hoc decipere confessarium in re gravi. Non valet ergo illud argumentum; pœnitens ex se non tenetur ad manifestandam consuetudinem præteritam; ergo interrogatus etiam poterit illam negare, sicut licet non teneatur ex se ad explicandam quantitatem furti, non tamen potest eam negare interrogatus, ut notat P. Vazquez in præfati q. 91. art. 1. dub. 3. n. 4. Nec ullus unquam timoræ conscientie id facit.

Ratio autem est eadem, quia, scilicet, confessarius, cum sit iudex, & medicus, habet ius ad interroganda illa, quorum notitia necessaria est ad vitalem correctionem, vel pœnitentiam imponendam: quare sicut diversam pœnitentiam debet imponere pro furto centum millium aureorum, quam pro furto vnius aurei, & ideo potest illam circumstantiam interrogare, sic multo magis oportet cognoscere statum pœnitentis in ordine ad consuetudinem præteritam, ut sciat, quænam medicina sit illi hic, & nunc applicanda, & an indigeat dilatione absolutionis, ut hoc tandem modo curetur.

Nec hoc cogere pœnitentem ad confitendum bis eadem peccata in hac secunda confessione non dat pro materia confessionis consuetudinem præteritam, nec de illa se accusat, sed explicat illam indirectè ad declarandum statum suum, & indigentiam præsentem, qua ratione non est necum obligati

obligari aliquando poenitentem ad declaranda scelerum peccata, de quibus antea confessus fuerat: Sic enim monialis, vel alia existimata virgo, cum re vera non sit, quando accusat se de peccatis contra castitatem, debet explicare, se iam non esse virginem, atque ideo declarare peccatum suum antiquum, quod iam confessus fuerat, ut declaret circumstantiam peccati praesentis, quod scilicet non sit virginis, iuxta sententiam satis communem, quod illa circumstantia faciat differre specie peccata. Item coniugatus qui cognovit consanguineam suae uxoris, postea peccat, quoties petit ab uxore debitum, & debet explicare suum incestum praeteritum, quem iam fuerat confessus, ad declarandum peccatum praesens. Item Sacerdos, qui filium spirituum vult instituire haerem, debet explicare peccatum illud praeteritum, quo genuit filium ad declarandum peccatum praesens de institutione eius in haerem: & sic in aliis multis casibus in quibus indistincte oportet declarare peccatum praecedens ad confessionem peccatorum praesentium: in quo nulla est difficultas, nec propterea excusari debet poenitens ab explicanda consuetudine praeterita, quando legitime interrogatur ad confessario in ordine ad medicinam applicandam pro peccatis praesentibus. Alioquin sequerentur gravissima inconuenientia: si aliquis per viginti annos concubinam quotidie iniiciens, semper in confessione diceret se illa sola vice cum ipsa peccasse. Quid hoc turpius excogitari posset, & magis contra finem, & reverentiam Sacramenti, de hoc tamen redibit fortasse iterum sermo infra, cum de circumstantiis aggrauantibus agemus, ad debeant in confessione explicari. Nunc iam veniamus ad secundam partem materialem explicandam, scilicet, confessionem externam.

DISPUTATIO XV.

De Confessione, & eius necessitate.

- SECT. I. *Utrum confessio sit necessaria ex Christi institutione.*
 SECT. II. *An ex Christi institutione confessio fieri possit cuilibet Sacerdoti.*
 SECT. III. *Quas personas, & quo tempore obliget praecipuum divinum confessionis.*
 SECT. IV. *Utrum propter periculum reincidenti in bona peccata obligentur de facto fideles ad confitendum frequentius, quam semel in anno.*
 SECT. V. *Utrum ex divino praecipuo obligentur poenitens ad confitendum per Interpretem, aut scripto, & utrum id fieri possit.*
 SECT. VI. *De necessitate confessionis ex praecipuo Ecclesiastico.*
 SECT. VII. *Quas personas, & quo tempore obliget hoc praecipuum Ecclesiasticum.*
 SECT. VIII. *De aliis qualitatibus confessionis.*
 SECT. IX. *Utrum confessio ex fine malo ita vitietur, ut Sacramentum sit irritum? Vbi, An altus poenitentia possit ex fine extrinseco vitari.*
 SECT. X. *Difficultates quaedam contra doctrinam praecedentem.*

PRIMUM agendum est de necessitate confessionis, postea vero agemus de eius obiecto, hoc est de peccatis quae debent, vel possunt esse materia confessionis.

P. Ioan. de Lugo de Poenitentia.

SECTIO I.

Utrum confessio sit necessaria ex Christi institutione?

DUPLEX est necessitas, scilicet, medijs, & praecipui. De utraque diximus satis disp. 3. de Sacramento. Euch. ubi dixi, necessaria necessitate medijs esse illa, sine quibus salus obtineri non potest, & quae conducunt positine ad ipsam salutem. Vnde Sacramentum poenitentiae homini adulto lapso in peccatum mortale post Baptismum est necessarium necessitate medijs ad salutem, in re, vel in voto, quia sine hoc Sacramento re ipsa suscepto; vel certe sine eius voto, quod in contritione includitur, saluari nequit: & quidem Sacramentum ipsum, quando suscipitur, vel votum ipsum conducit positine ad primam gratiam, sine qua salus esse non potest, quare merito dicitur medium necessarium ad salutem in re, vel in voto. De hoc tamen diximus satis loco cit.

Rursus possumus in confessione considerare duplicem necessitatem; alteram ortam ex Christi institutione, & praecipuo; alteram ex praecipuo Ecclesiae. De utraque dicendum est, & prius de prioribus. Circa quam varij fuerunt errores, quorum aliquos refert Suar. disp. 17. sect. 1. & disp. 35. sect. 1. quae res, quia ad dogmata pertinet, spectat magis ad controuersias, qui hoc aduersus antiquos, & modernos haereticos late confirmant. Videri possunt Bellarm. tom. 2. disp. 4. generalis lib. 1. P. Valent. in controuersis lib. de numero Sacramentorum c. 4. & lib. de necessitate confessionis, & in praesenti disp. 7. q. 1. Petrus de Soto in confessione Catholica fidei contra confessionem Virembergensem, Roffensis art. 6. contra Lutherum, Alphonsus de Castro aduersus haereticos, verbo poenitentia. Ruardus de Taper ab art. 3. Echius in Enchiridio locorum communium, loco 8. & 9. qui hoc dogma ex professo confirmant.

Primus error est, quem refert Glossa prima Ioannis Thentonicus de poenitentia dist. 5. quod confessio instituta fuerit a Deo in Paradiso, quando exegit ab Adam confessionem, quam clarius petit postea a Cain dicens, ubi est frater tuus? quem errorem impugnat Nauarrus illa dist. 5. de poenitentia n. 1. & seqq.

Secundus error relatus ibidem est, quod fuerit instituta Iosue 7. cum Iosue dixit ad Achor, da gloriam Domino, ac confitere, & indica mihi, quid feceris, ne abscondas, &c. Tertio alij relati ibidem dicunt, quod fuit instituta Iacobi c. 5. in illis verbis, confitemini alterutrum peccata vestra: Vnde in cap. final de poenitent. dist. 1. dicitur, sequendam esse institutionem Apostoli dicentis, confitemini alterutrum, &c. Quarta sententia, qua tenet illa glossa, est, quod haec obligatio inducta est consuetudine vniuersalis Ecclesiae, & sine vlla auctoritate scripturae. Idem etiam dicit glossa in c. omnis utriusque sexus, de poenit. & remittit quem errorem sequuntur, & tuerentur haeretici moderni; quibus prauius fuit Erasmus in Dialogo inscripto pietas puerilis, quem licet excusare velint Palatius dist. 17. q. 5. & Nauarrus supra, sed re vera idem Etalms super Hieronymum in Epitaphio Fabiola ad Oceanum, dicit confessionem secretam nodum fuisse institutam tempore Hieronymi, sed tantum publicam & generalem, postea vero salubriter institutam, si tamen ea bene vtantur Clerici, & Laici. In eodem puncto errauit etiam Rhenanus super Tertull. lib. de poenit. & alij, quos affert Bellar. Quibus addi possunt Hugo de sancto

X Victore,